



Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

2011.gada 30.jūnijs

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

SATURS

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums	3.lp
I PAMATINFORMĀCIJA	5.lp
1.1. Juridiskais statuss, funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, darbības virzieni un mērķi	5.lp
1.2. Pārskata gada galvenie uzdevumi un prioritātes, informācija par to īstenošanu	6.lp
1.2.1. Personas datu aizsardzības jautājumu attiecībā uz kredītpiedziņu un kredītvēstures datu bāzēm sakārtošana	7.lp
1.2.2. Personas datu aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzība attiecībā uz veselības informāciju	10.lp
1.2.3. Tiesību aizsardzības iestāžu veiktās personas datu apstrādes kontrole	11.lp
1.2.4. Personas datu aizsardzības speciālistu kontrole	11.lp
1.2.5. Rekomendācija „Personas datu apstrāde sociālajos tīklos”	12.lp
II FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI	13.lp
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2010.gadā	13.lp
2.2. Budžeta programmas efektivitātes izvērtējums	14.lp
2.3. DVI sniegtie maksas pakalpojumi	15.lp
2.4. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas	16.lp
2.5. DVI stratēģijas ieviešanas novērtējums	17.lp
III PERSONĀLS	19.lp
IV KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	20.lp
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	20.lp
4.2. Atzinumi un skaidrojumi	21.lp
V DVI PRIORITĀTES 2011.GADAM	34.lp

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

Ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību. Šādi dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu vai ar citu likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos. Ikvienam ir pieejas tiesības datiem, kas par viņu savākti, un tiesības ieviest labojumus šajos datos.¹

2011.gads ir Datu valsts inspekcijas 10.jubilejas gads, kura ietvaros atskatāmies uz 10 gados paveikto un turpinām meklēt aizvien jaunus risinājumus dažādām ar fizisko personu datu aizsardzību saistītajām problēmām un izaicinājumiem. Man ir neviltots prieks būt kopā ar Datu valsts inspekciju visus šos gadus kā tās direktorei un novērot, kā mainās Inspekcijas izskatāmo jautājumu loks un palielinās sabiedrības izpratne par fizisko personu datu aizsardzības lomu viņu ikdienas dzīvē. Bet vislielākais gandarījums ir par konkrētajiem gadījumiem, kad izdevies novērst personas datu aizsardzības pārkāpumu, tādējādi atrisinot konkrēta indivīda problēmsituāciju.

Fizisko personu datu aizsardzības jautājumi pēdējo gadu laikā kļuvuši aizvien aktuālāki, kā arī ar to saistītās problēmas un izaicinājumi. Eiropas Savienības līmenī Lisabonas līgums, kas stājās spēkā 2009.gada 1.decembrī, nosaka tiesisko pamatu visaptverošai datu aizsardzībai visās Eiropas Savienības politikas jomās. Savukārt 2010.gadā aizsāktas diskusijas par nepieciešamību izvērtēt Eiropas Savienības datu aizsardzības juridisko ietvaru, norāda uz personas datu aizsardzības lomu ne tikai Eiropas Savienības ietvaros.

Pieaudzis to iedzīvotāju skaits, kuru ikdienas neatņemama sastāvdaļa ir tiešsaistes sociālo tīklu izmantošana, tai skaitā dažādu fotogrāfiju un informācijas publiskošana tiešsaistes sociālo tīklu portālos. Bet personas dati tiek apstrādāti (t.sk. vākti, saglabāti, nosūtīti, utml.) ikdienā ik uz soļa – darba vietās, nonākot saskarsmē ar privātā un publiskā sektora pārstāvjiem, ceļojot, apmeklējot veselības iestādes, sporta centrus, tirdzniecības centrus un pat skatoties ziņas interneta portālos vai izejot uz ielas (piemēram, esat paskatījušies, cik daudz videonovērošanas kameru ir mums apkārt?). Vai mēs bieži uzdodam sev jautājumu – *kāpēc konkrēts indivīds, kompānija vai valsts institūcija pieprasa manus personas datus? Kādam mērķim tie nepieciešami? Vai esmu devis piekrišanu savus*

¹ Eiropas Savienības pamattiesību hartas 8.pants. Skatīt <http://eur-lex.europa.eu/lv/treaties/dat/32007X1214/htm/C2007303LV.01000101.htm>.

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

datus izmantot citiem mērķiem un nodot citām personām? Vai zinu savas tiesības attiecībā uz personas datu aizsardzību?

Palielinoties informācijas apmaiņai un attīstoties informāciju tehnoloģijām, pieaug to gadījumu skaits, kad indivīdam ir sarežģīti saprast un konstatēt, kurš, kādā brīdī un kādam mērķim vāc personas datus par viņu. Ir neskaitāmas iespējas izmantot informāciju tehnoloģijas automātiskai datu vākšanai, kurus vēlāk izmanto dažādas kompānijas, lai tiešāk uzrunātu savus klientus, kā arī pastāv iespēja, ka kāds personas datus varētu izmantot arī ļaunprātīgos nolūkos.

Lai nodrošinātu personas datu aizsardzību, nepieciešama iedzīvotāju informētība par savām tiesībām un pārziņu informētība par saviem pienākumiem, kā arī datu aizsardzības institūciju sadarbība ne tikai Eiropas Savienības līmenī, bet globāli. Par Datu valsts inspekcijas ikdienu kļuvusi problēmu risināšana saistībā ar personas datu nelikumīgu publiskošanu internetā, kad Latvijas iedzīvotāju tiesības jāaizstāv ārpus Latvijas Republikas robežām. Nereti šādu situāciju atrisināšana prasa daudz laika un tādēļ kā katru gadu izsaku iedzīvotājiem aicinājumu - *izvērtējiet katru gadījumu, kad savus personas datus kādam izpauzat, jo īpaši interneta vidē, kur kontroli attiecībā uz šo datu tālāku izmantošanu ir ļoti grūti nodrošināt*. Saistībā ar iepriekš minēto Eiropas Savienības ietvaros tiek diskutēts par pienākumu normatīvajos aktos noteikt indivīda tiesības *'būt aizmirstam'* Interneta vidē (tas nozīmē, ir tiesības, lai dati par viņu tiktu dzēsti).

Datu valsts inspekcija 2010.gada ietvaros sadarbojās ar citām Eiropas Savienības dalībvalstu datu aizsardzības institūcijām, lai rastu risinājumus un novērstu datu aizsardzības pārkāpumus. 2011.gada ietvaros plānots īstenot vienotus kontroles pasākumus sadarbībā ar Baltijas valstu datu aizsardzības institūcijām, lai reģionālajā līmenī sekmētu personas datu aizsardzību.

2010.gadā jau ceturto gadu pēc kārtas 28.janvāris tika atzīmēts kā Eiropas Datu aizsardzības diena, kuras ietvaros datu aizsardzības institūcijas dažādās Eiropas valstīs organizēja informatīvus un izglītojošus pasākumus, lai informētu sabiedrību par personas datu aizsardzības svarīgākajiem aspektiem.

Vēlos pateikties ikvienam indivīdam, kurš šo desmit gadu laikā ir piedalījies personas datu aizsardzības jautājumu aktualizēšanā, kā arī izteicis priekšlikumus, kā uzlabot personas datu aizsardzības uzraudzību Latvijā. Datu valsts inspekcija arī 2011.gadā aicina uz sadarbību!

Signe Plūmiņa

Datu valsts inspekcijas
direktore

I PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Juridiskais statuss, funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, darbības virzieni un mērķi

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.pantu, DVI ir Tieslietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas neatkarīgi un patstāvīgi, izpildot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus saskaņā ar likumu.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma Pārejas noteikumu 1.punktu Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI) uzsāka savu darbu 2001.gada 2.janvārī. 2000.gada 28.novembrī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr.408 “Datu valsts inspekcijas nolikums”.

2010.gada 23.martā apritēja 10 gadi kopš Fizisko personu datu aizsardzības likuma pieņemšanas Saeimā. Atskatoties uz šiem desmit likuma pastāvēšanas gadiem personas datu aizsardzība Latvijā ir nostiprinājusies kā cilvēktiesību pamatsastāvdaļa. Ieviešot specifiskāku regulējumu dažādās personas datu apstrādes jomās un izveidojot personas datu aizsardzības nodrošināšanai un uzraudzībai efektīvāku regulējumu, Fizisko personu datu aizsardzības likums šajos 10 gados ir piedzīvojis piecus grozījumus.

2011.gada 3.janvārī DVI atzīmēja savas pastāvēšanas 10.gadadienu. DVI direktore kopš 2001.gada ir Signe Plūmiņa, kura piedalījusies arī Fizisko personu datu aizsardzības likuma izstrādes procesā.

DVI veic personu datu aizsardzības uzraudzību saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu, kā arī veic uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju un uzraudzību saskaņā ar Elektronisko dokumentu likumu, uzrauga datu aizsardzību elektronisko sakaru nozarē saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu, kā arī uzrauga nevēlama komerciāla paziņojuma sūtīšanas aizlieguma ievērošanu, saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu.

Personas datu aizsardzības pamatprincips ir nodrošināt, ka katrs indivīds var kontrolēt informāciju par sevi, t.i. kontrolēt, kā citi lieto jeb zināt, kā citi lieto šo informāciju. Personas datu aizsardzība ir neatņemama informācijas sabiedrības

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

sastāvdaļa, kas sekmē sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldei un līdzdalību lēmumpieņemšanas procesā.

Saskaņā ar DVI darbības stratēģiju 2008.-2010.gadam, DVI darbības virsmērķis - *aizsargāt indivīdu privātumu attiecībā uz personas datu aizsardzību*. Ņemot vērā to, ka kopš 2009.gada 1.jūlija DVI nenodrošina Informācijas atklātības likuma ievērošanas uzraudzību, DVI darbības virsmērķis ir tikai attiecināms uz fizisko personu datu aizsardzību, nevis uz informācijas pieejamību valsts un pašvaldību institūcijās, kā tas bija laika posmā no 2004.gada līdz 2009.gada vidum.

DVI tiesības personas datu aizsardzības jomā, kas noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta ceturtajā daļā, ir šādas:

- 1) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bez maksas saņemt no fiziskajām un juridiskajām personām inspekcijas uzdevumu veikšanai nepieciešamo informāciju;
- 2) veikt personas datu apstrādes pārbaudi;
- 3) pieprasīt datu bloķēšanu, kļūdainu vai nelikumīgi iegūtu datu izdzēšanu vai iznīcināšanu, noteikt pastāvīgu vai pagaidu aizliegumu datu apstrādei;
- 4) iesniegt tiesā prasību par šā likuma pārkāpumiem;
- 5) anulēt personas datu apstrādes reģistrācijas apliecību, ja, pārbaudot personas datu apstrādi, konstatēti pārkāpumi;
- 6) likumā noteiktajā kārtībā uzlikt administratīvos sodus par pārkāpumiem personas datu apstrādē;
- 7) veikt pārbaudi, lai noteiktu personas datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām gadījumos, kad pārzinim ar likumu aizliegts sniegt datu subjektam informāciju un saņemts attiecīgs iesniegums no datu subjekta.

DVI arī nodrošina Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā paredzēto personas datu apstrādes uzraudzību un pārstāv Latvijas Republiku Apvienotajā Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijā, Apvienotajā Eiropola uzraudzības institūcijā, Eiropola Apelācijas komitejā un Apvienotajā Muitas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijā, kā arī Direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupā un Eiropas Padomes Konvencijas par personas datu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi Konsultatīvajā komitejā.

1.2. Pārskata gada galvenie uzdevumi un prioritātes, informācija par to īstenošanu

DVI izvirzītās darbības prioritātes 2010.gadam:

1. personas datu aizsardzības jautājumu attiecībā uz kredītpiedziņu un kredītvēstures datu bāzēm sakārtošana;

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

2. personas datu aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzība attiecībā uz veselības informāciju;
3. tiesību aizsardzības iestāžu veiktās personas datu apstrādes kontrole;
4. personas datu aizsardzības speciālistu kontrole;
5. izstrādāt rekomendāciju „Personas datu apstrāde sociālajos tīklos”.

Pārskatā sniegts ieskats par paveikto attiecībā uz 2010.gadā izvirzītajām darbības prioritātēm.

1.2.1. Personas datu aizsardzības jautājumu attiecībā uz kredītpiedziņu un kredītvēstures datu bāzēm sakārtošana

Kredītu reģistra likumprojekts

Lai sakārtotu Kredītu reģistra darbības tiesisko regulējumu, Latvijas Banka izstrādāja vienota Kredītu reģistra likuma projektu, kurā saglabāts deleģējums Latvijas Bankai noteikt atsevišķu ar Kredītu reģistra darbību saistītu jautājumu detalizētu regulējumu, pieņemot Latvijas Bankas noteikumus, jo Kredītu reģistra darbību vienlaikus regulē Kredītiestāžu likums, Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likums un Krājaizdevu sabiedrību likums, kā arī Latvijas Bankas noteikumi, kas pieņemti uz šajos likumos ietvertā deleģējuma pamata. Likumprojekts nosaka reģistrā iekļaujamās ziņas, reģistrā iekļauto ziņu izsniegšanu, atbildību par ziņu apstrādi, reģistrā iekļauto ziņu glabāšanu u.c. jautājumus.

DVI sniedza viedokli Latvijas Bankai, izsakot iebildumus par likumprojekta sākotnējā redakcijā paredzēto, ka atsevišķu informāciju, kas attiecas uz Kredītu reģistrā iekļautajām personām, Latvijas Banka nesniegs šīm personām, pretēji tam, kā to nosaka Fizisko personu datu aizsardzības likums. DVI iebildumi tika ņemti vērā likumprojekts izstrādes stadijā.

Parāda atgūšanas likumprojekts (Parāda ārpustiesas piedziņas likumprojekts)

Ekonomikas ministrija izstrādāja Parādu atgūšanas likumprojektu, ar mērķi reglamentēt kreditora un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja tiesības un pienākumus parāda atgūšanas jomā, nodrošināt taisnīgu, samērīgu un saprātīgu parāda atgūšanu, veicināt parādu labprātīgu atmaksu un sekmēt iespēju trešajām personām novērtēt fiziskas personas uzņemto maksājuma saistību izpildi. Likumprojekts nosaka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja darbību, parāda atgūšanā īstenojamo komunikāciju, fizisku personu datu izmantošanu parāda

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

atgūšanā. DVI piedalījās Ekonomikas ministrijas vadītajā grupā šī likumprojekta izstrādei.

Sākotnējā likumprojekta redakcijā netika paredzēts regulēt kredītvēstures datubāzes, taču ņemot vērā aizvien pieaugošo kredītvēstures datubāzu skaitu un to izmantošanu, pēc DVI ierosinājuma likumprojektā tika noteiktas prasības parādnieku kredītvēstures datu bāzes izveidošanai un uzturēšanai, t.sk. noteikta kredītvēstures datu bāzē iekļaujamā informācija, paredzētas tiesības veikt personas kredītspējas novērtējumu, noteikti nosacījumi parādnieka iekļaušanai kredītvēstures datu bāzē u.c.

Saskaņā ar DVI izteiktajiem iebildumiem atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma (turpmāk – FPDAL) prasībām, likumprojektā tika paredzēts, ka informāciju par fiziskajām personām no valsts informācijas sistēmām parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēji būs tiesīgi iegūt tikai pēc šo fizisko personu piekrišanas.

Kā arī atbilstoši DVI izteiktajiem iebildumiem par precīzu personas datu esamību kredītvēstures datubāzēs, likumprojektā tika noteikts, ka kredītvēstures datu bāzē nevar iekļaut personas datus, ja parādnieks ir izteicis iebildumus par parāda esamību.

Likumprojekti „Grozījumi Kredītiestāžu likumā”, „Grozījumi Krājaizdevu sabiedrību likumā” un „Grozījumi Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā”

Finanšu ministrija izstrādāja likumprojektus „Grozījumi Kredītiestāžu likumā”, „Grozījumi Krājaizdevu sabiedrību likumā” un „Grozījumi Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā”, kas paredzēja Valsts ieņēmumu dienestam saņemt ziņas no kredītiestādēm un Latvijas Bankas Kredītu reģistra par aizņēmējiem – fiziskām personām, viņu saistībām un to izpildes gaitu iedzīvotāju ienākuma nodokļa administrēšanas nodrošināšanai.

DVI sniedza viedokli par izstrādātajiem likumprojektiem un norādīja, ka šādas normas ir nepamatoti plašas, jo FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka personas datu apstrādi var veikt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādējādi, lai veiktu personas datu apstrādi ir nepieciešams konkrēts mērķis, kam ir nepieciešama personas datu apstrāde un pamatojums, ka noteiktais mērķis tiks sasniegts un nevar būt sasniegts citādi apstrādājot ievērojami mazāk personas datus vai tos vispār neapstrādājot, vai tos apstrādājot citādāk. Līdz ar to personas datu apstrādei ir jābūt samērīgai ar tās mērķi.

Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvji norādīja, ka Valsts ieņēmumu dienestam ir nepieciešams tikai ierobežots Kredītu reģistra ziņu apjoms, kas nepieciešams

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

pirms nodokļu audita uzsākšanas par potenciāli auditējamām personām, kuras Valsts ieņēmumu dienests ir identificējis ar fizisko personu riska auditēšanas sistēmu („RASA”). Tādējādi nav nepieciešamas ziņas par visām Kredītu reģistrā esošajām personām un nav nepieciešamas visas Kredītu reģistrā esošās ziņas.

Minēto likumprojektu redakcijas noteica tikai ziņu izsniegšanas mērķi, bet nenoteica ziņu sniegšanas gadījumus un sniedzamo ziņu apjomu. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām, tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros un valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Līdz ar to valsts iestādēm ir tiesības veikt personas datu apstrādi pamatojoties uz speciāli izdotu ārējo normatīvo aktu. Tādējādi valsts iestādēm personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 3.punkts, kas nosaka, ka datu apstrāde ir atļauta, ja tā nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai.

Nemot vērā iepriekš minēto, DVI norādīja, ka nepieciešams attiecīgi precizēt likumprojektus „Grozījumi Kredītiestāžu likumā”, „Grozījumi Krājaizdevu sabiedrību likumā” un „Grozījumi Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā”, nosakot konkrēti, kādas ziņas un kādos konkrētos gadījumos Valsts ieņēmumu dienests ir tiesīgs saņemt no Kredītu reģistra un kredītiestādēm. Turklāt jau šobrīd Kredītiestāžu likuma 63.panta pirmās daļas 11., 12.un 15.punkts paredz Valsts ieņēmumu dienesta tiesības, konkrētus gadījumus un konkrētus nosacījumus, kad Valsts ieņēmumu dienests ir tiesīgs saņemt ziņas no kredītiestādēm. Datu valsts inspekcijas iebildumi tika ņemti vērā.

Likumprojekts „Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā”

Ekonomikas ministrija izstrādāja likumprojektu ar kuru paredzēja noteikt pienākumu kreditoriem pārbaudīt patērētāja kredīspēju, izmantojot dažādu personu rīcībā esošas datu bāzes, kurās iespējams būtu minētā informācija.

DVI norādīja, ka nevienā normatīvajā aktā nav noteiktas minētās datu bāzes ar mērķi sniegt informāciju par patērētāja kredīspēju. Turklāt jāņem vērā ka privātajā sektorā nevienas datu bāzes mērķis netiek noteikts normatīvajos aktos. Normatīvie akti nosaka tikai valsts informācijas sistēmu mērķus, starp kuriem nav nevienas valsts informācijas sistēmas ar mērķi sniegt informāciju patērētāja kredīspējas novērtēšanai. Tādējādi ir jāapzina un jāveic analīze par tām informācijas sistēmām un datu bāzēm, kuras varētu kalpot patērētāja kredīspējas novērtēšanai un tieši kāda ir informācija un datu veidi ir nepieciešami, lai varētu izvērtēt šo datu bāžu izmantošanu šim mērķim, ņemot vērā datu bāžu izveidošanas sākotnējos mērķus.

DVI arī norādīja, ka informācijas iegūšana no datu bāzēm patērētāja kredītspējas novērtēšanai var notikt tikai ar datu subjekta (patērētāja) atļauju, t.i. saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 1.punktu. Ņemot vērā, ka ir paredzēts kreditoriem iegūt informāciju no citu personu datu bāzēm un šo datu bāžu pārziņiem ir jābūt pārliecinātiem, ka datu subjekts (patērētājs) ir vērsies pie kreditora ar lūgumu izsniegt kredītu un devis savu piekrišanu ievākt konkrētu informāciju (datu veidus) par šo datu subjektu (patērētāju), normatīvajos aktos ir nepieciešams noteikt konkrētu kārtību, kādā veidā un kādos gadījumos ir sniedzama informācija no datu bāzēm, kā arī kādi datu veidi ir sniedzami. Turklāt DVI izteica iebildumu, ka netiek ņemti vērā Direktīvas 2008/48/EK piemērošanas ierobežojumiem attiecībā uz kredīta summām un veidiem uz kuriem neattiecas prasības pārbaudīt patērētāja kredītspēju un kādēļ būtu jāpaplašina minētās direktīvas piemērošana. DVI iebildumi tika ņemti vērā.

1.2.2. Personas datu aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzība attiecībā uz veselības informāciju

Gan nacionālajām, gan ES līmenī tiek īstenoti dažādi ar veselības aprūpi saistīti projekti, ar mērķi pilnveidot veselības aprūpes sistēmu, tai skaitā tiek īstenotas iniciatīvas, izmantojot interneta un informāciju tehnoloģiju piedāvātās iespējas. Piemēram, ir pieņemta Eiropas veselības aizsardzības stratēģija – „*Kopā par veselību. ES stratēģiskā pieeja 2008.–2013.gadam*”, kas ir līdzeklis, ar kuru veselības aizsardzības jautājumus izvirza ES politikas uzmanības centrā. Stratēģijas mērķis ir labāk aizsargāt iedzīvotājus un uzlabot viņu veselību, lai uzlabotu profilaktisko pasākumu līmeni un pacientu drošību, paredzēts atbalsts pētniecībai, tostarp jaunām tehnoloģijām.² Savukārt Latvijā kopš 2009.gada oktobra e-Veselības ieviešanas funkciju veic Veselības ekonomikas centrs. Kā norādīts Veselības ekonomikas centra interneta mājas lapā, E-veselība ir veselības nozares efektivizācijas programma, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju līdzekļus. E-veselība Eiropas Savienībā izvirzīta kā viens no galvenajiem instrumentiem veselības aprūpes kvalitātes, piekļuves un drošības veicināšanā.³

² Detalizētu informāciju skatīt - Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, http://eur-lex.europa.eu/lv/dossier/dossier_36.htm

³ Detalizētu informāciju skatīt Veselības ekonomikas centra interneta mājas lapā - <http://vec.gov.lv/lv/e-veseliba/par-e-veselibu>.

DVI nav bijusi iesaistīta ar e-veselību Latvijā saistītajos projektos. Šeit gan jāņem vērā, ka katra pārziņa uzdevums un tiesības ir izvēlēties datu aizsardzības prasības atbilstoši riskiem, kas ir konkrētajai personas datu apstrādei. Pārzinis atbild arī par izvēlētajiem drošības līdzekļiem.

Nemot vērā to, ka veselības aprūpes sektorā tiek veikta sensitīvu personas datu apstrāde, kas noteikta kā viena no riska jomām, DVI pārskata perioda ietvaros uzsāka pārbaudes par veselības aprūpes pakalpojuma sniedzēju personas datu apstrādes reģistrāciju DVI, kā arī veica pārbaudes par datu subjekta tiesībām piekļūt saviem datiem, kas ir veselības aprūpes iestāžu rīcībā. Pārbaudes tiks turpinātas arī 2011.gada ietvaros.

1.2.3. Tiesību aizsardzības iestāžu veiktās personas datu apstrādes kontrole

2010.gada ietvaros DVI veica pārbaudes par tiesību aizsardzības iestāžu veikto personas datu apstrādi gan pamatojoties uz iedzīvotāju iesniegumiem, gan pašiniciatīvas pārbaudes ietvaros, gan veicot pārbaudes sadarbībā ar citām ES dalībvalstu datu aizsardzības institūcijām. DVI, ņemot vērā pārbaudes rezultātus, turpinās veikt kontroles pasākumus attiecībā uz tiesību aizsardzības iestāžu veikto personas datu apstrādi, tai skaitā attiecībā uz informācijas publiskošanu internetā.

Saskaņā ar DVI stratēģiju, 2010.gadā tika īstenoti pasākumi prioritātes „Šengenas informācijas sistēmas uzraudzība” ietvaros. Kopš Latvijas pievienošanās Šengenas valstu zonai, DVI pienākums ir nodrošināt neatkarīgu uzraudzību nacionālajā Šengenas informācijas sistēmas daļā attiecībā uz personas datu aizsardzību. DVI uzrauga kā kompetentās iestādes apstrādā personas datus un kādus tehniskus un organizatoriskus pasākumus izmanto, kā arī uzrauga, lai iekļaujot personas datus Šengenas informācijas sistēmā netiktu pārkāptas datu subjekta tiesības.

2010.gada ietvaros tika veikta pārbaude nacionālajā SIRENE birojā saistībā ar ziņojumu ievadīšanas tiesiskumu Šengenas informācijas sistēmā. Kā arī tika veiktas pārbaudes nacionālā līmenī saskaņā ar Apvienotās Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijas iniciētajiem jautājumiem par ziņojumu ievadīšanu Šengenas informācijas sistēmā saskaņā ar Šengenas konvencijas 97. un 98.pantu. Tika veiktas arī divas pārbaudes par datu subjekta tiesībām piekļūt informācijai par sevi, kas ir Šengenas informācijas sistēmā.

DVI darbinieki pārstāvēja Latviju Apvienotās Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijas sanāksmēs.

1.2.4. Personas datu aizsardzības speciālistu kontrole

Personas datu aizsardzības speciālists – persona, kura organizē, kontrolē un uzrauga pārziņa veiktās personas datu apstrādes atbilstību likuma prasībām.

Pārzinis var neregistrēt personas datu apstrādi DVI, ja viņš norīko personas datu aizsardzības speciālistu un reģistrē viņu DVI. Pārzinis piešķir personas datu aizsardzības speciālistam līdzekļus, nodrošina informāciju un darba laika ietvaros paredz laiku, lai viņš varētu veikt arī datu aizsardzības speciālista pienākumus.

2010.gadā DVI īstenoja vairākas pārbaudes, kuru ietvaros tika vērtēts personas datu aizsardzības speciālistu paveiktais personas datu aizsardzības jomā. Dažas no pārbaudēm tiks turpinātas 2011.gada ietvaros.

Kopumā 2010.gadā izsniegtas 9 personas datu aizsardzības speciālistu apliecības. Informācija par DVI reģistrētajiem personas datu aizsardzības speciālistiem pieejama DVI interneta mājas lapā, sadaļā reģistri - Personas datu aizsardzības speciālistu reģistrs (skatīt - <http://www.dvi.gov.lv/registri/>).

1.2.5. Rekomendācija „Personas datu apstrāde sociālajos tīklos”

2010.gadā tika izstrādāta rekomendācija personas datu aizsardzības jomā – „Personas datu apstrāde tiešsaistes sociālajos tīklos”, ar mērķi pievērst tiešsaistes sociālo tīklu lietotāju uzmanību personas datu aizsardzības jautājumiem virtuālajā vidē.

Tiešsaistes (interneta) sociālie tīkli, attīstoties informāciju tehnoloģijām un interneta piedāvātajām iespējām, ir kļuvuši par daudzu indivīdu neatņemamu ikdienas sastāvdaļu, jo nodrošina gan ātrāku informācijas apriti, gan piedāvā sazināšanās iespējas indivīdu starpā, taču vienlaicīgi rada iespēju izmantot internetā pieejamos personas datus arī ļaunprātīgos nolūkos. Pēdējo gadu laikā visā pasaulē strauji pieaudzis tiešsaistes sociālo tīklu lietotāju skaits un piedāvāto pakalpojumu daudzveidība tiešsaistes sociālo tīklu vietnēs.

Viens no izplatītākajiem argumentiem par tiešsaistes sociālo tīklu pozitīvo aspektu ir saistīts ar iespēju mobilizēt sabiedrību dažādu aktivitāšu īstenošanai, nodrošinot aktīvāku sabiedrības iesaistīšanos un līdzdalību sabiedrības dzīvē, vienlaicīgi aizvien biežāk tiek diskutēts par to, vai tiešsaistes sociālajos tīklos sniegtā informācija atbilst patiesībai un vai virtuālajā vidē indivīds nepasniedz informāciju sev vēlamajā gaismā.

Par to, ka iedzīvotāji ne vienmēr apzinās tiešsaistes sociālo tīklu lietošanas riskus un nav informēti, kā interneta vidē aizsargāt savus datus, liecina arī DVI saņemtie iedzīvotāju jautājumi un sūdzības par iespējamiem FPDAL pārkāpumiem. Privātuma aizsardzību tiešsaistes sociālajos tīklos nevar nodrošināt tikai ar tehniskiem risinājumiem, būtiska loma ir indivīda izpratnei par privātumu un tā aizsardzības nepieciešamību.

Minētā rekomendācija pieejama DVI interneta mājas lapas sadaļā – Fizisko personu datu aizsardzība.

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

II FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2010.gadā

DVI finansējumu veido divi ieņēmumu avoti:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- 2) maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi.

Kopējais budžeta līdzekļu izlietojums un budžeta izpilde 2010.gadā un salīdzinājums ar iepriekšējo gadu apkopots 1. tabulā.

1. tabula
Programmas 27.00.00 „Datu aizsardzība”
valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2010. gadā

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde LVL)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā (LVL)	faktiskā izpilde (LVL)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	333889	298777	273781
1.1.	dotācijas	323672	266907	266907
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	10217	31870	6874
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	333889	284008	273781
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	332089	279256	269029
2.1.1.	kārtējie izdevumi	332089	279256	269029
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1800	4752	4752

2.2. Budžeta programmas efektivitātes izvērtējums

Budžeta programmas 27.00.00 „Datu aizsardzība” ietvaros apgūti Ls 273 781 jeb 96.4 % no plānotajiem izdevumiem.

Atbilstoši resursu samazinājumam, 2010.gadā DVI veica taupības pasākumus, ierobežojot izdevumus tādās izdevumu pozīcijās kā pasta, telefona un citi sakaru pakalpojumi, iestādes administratīvie izdevumi un ar iestādes darbību saistītie izdevumi. Tāpat 2010.gadā tika pārskatīts un samazināts atalgojums darbiniekiem pēc izmaiņām normatīvajos aktos.

DVI funkciju īstenošanai 2010.gadā tika samazināts pieejamais finansējums dotācijā no vispārējiem ieņēmumiem, salīdzinot ar 2009.gadu par 56,8 tūkstošiem latu.

Minētās budžeta programmas rezultātīvo rādītāju izpildes apkopojumu skatīt 2.tabulā.

2.tabula
Budžeta programmas rezultātīvie rādītāji

Rezultatīvā rādītāja nosaukums	Plānotā vērtība	Faktiskā izpilde	Paskaidrojums
Reģistrētās personas datu apstrādes	295	305	Faktiski reģistrēto personas datu apstrāžu skaits nedaudz pārsniedz plānoto, jo tika veiktas sektorālās pirmsreģistrācijas pārbaudes, kuru rezultātā palielinājās reģistrēt personas datu apstrāžu skaits.
Personas datu apstrādes pārbaudes	270	276	Personas datu apstrāžu pārbažu skaits palielinājās, ņemot vērā iedzīvotāju

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

			sūdzību skaitu.
Nodeva par personas datu apstrādes reģistrāciju	12 000	7 599	Plānotais nodevas apmērs ir mazāks par plānoto, jo daudzos gadījumos pārzinim tika piemērota samazinātā nodeva (20 LVL nevis 40 LVL).
Piemērotie sodi par personas aizsardzības pārkāpumiem	10 500	14 250	Sodi tika piemēroti ne tikai par konstatējamiem personas datu aizsardzības pārkāpumiem, bet arī par informācijas nesniegšanu DVI. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieaudzis to gadījumu skaits, kad informācija DVI netiek sniegta.

Kopumā 2010.gada ietvaros DVI ir sasniegusi rezultatīvo rādītāju plānoto vērtību.

Pārskata periodā DVI jaunas politikas iniciatīvas neīstenoja.

No valsts budžeta līdzekļiem 2010.gadā pētījumi par DVI kompetencē esošajiem jautājumiem netika veikti.

2.3. DVI sniegtie maksas pakalpojumi

DVI sniedz maksas pakalpojumus saskaņā ar cenrādi, kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumiem Nr.1063 „Datu valsts inspekcijas sniegto maksas pakalpojumu cenrādis”.

2010.gadā maksas pakalpojumi kopumā sniegti 6874 Ls apmērā. Visbiežāk tika izmantoti tādi DVI maksas pakalpojumi kā personas datu apstrādes reģistrācijas pieteikuma aizpildīšana un izdrukāšana, DVI semināri un personas datu aizsardzības speciālista kvalifikācijas pārbaudījuma organizēšana.

Apstrādes reģistrācijas iesnieguma aizpildīšana un izdrukāšana

DVI konsultē pakalpojuma saņēmēju par personas datu apstrādes reģistrācijas iesnieguma aizpildīšanu, tiekoties klātienē un izdrukājot aizpildīto

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

personas datu apstrādes reģistrācijas iesniegumu. 2010.gadā šis maksas pakalpojums ir sniegts 37 pārzinēm vai to pārstāvjiem. Maksa par pakalpojumu 25,00 Ls. Kopējie ieņēmumi par minēto maksas pakalpojumu 2010.gadā ir 925,00 Ls.

Organizētie semināri fizisko personu datu aizsardzības jomā

DVI organizēja informatīvos seminārus par personas datu aizsardzību – personas datu apstrādes reģistrāciju, personas datu aizsardzības auditu, videonovērošanu u.c. personas datu aizsardzības jautājumiem. 2010.gadā DVI minēto pakalpojumu ir sniegusi 9 personām. Maksa par pakalpojumu 40,- Ls/par personu. Kopējie ieņēmumi par minēto maksas pakalpojumu 2010.gadā ir 360,00 Ls.

Personas datu aizsardzības speciālista kvalifikācijas pārbaudījuma organizēšana

DVI 2010.gadā organizēja četrus personas datu aizsardzības speciālistu pārbaudījumus, kuros kopā piedalījās 23 pretendenti. Pakalpojums ietver, pārbaudījuma jautājumu un uzdevumu sagatavošanu, individuālu atbilžu veidlapu sagatavošanu, pārbaudījuma organizēšanu un rezultātu vērtēšanu, ko veic komisija trīs personu sastāvā, kā arī lēmumu par pārbaudījuma rezultātiem sagatavošanu un apliecību izsniegšanu.

Maksa par pakalpojumu 243,00 Ls. Kopējie ieņēmumi par minēto maksas pakalpojumu 2010.gadā ir 5589,00 Ls.

2.4. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas

Tieslietu ministrijas Iekšējā audita nodaļa 2010.gada ietvaros DVI veica šādus auditus:

- 1) Korupcijas draudu novēršana;
- 2) Publisko iepirkumu sistēma;
- 3) Darba samaksas aprēķināšana, uzskaite un izpildes kontrole;
- 4) Dokumentu plūsma, uzskaite un izpildes kontrole.

Kā arī TM Iekšējā audita nodaļas pārstāvji piedalījās DVI veiktajā inventarizācijā.

TM Iekšējā audita nodaļas audita ziņojumos sniegtais viedoklis par DVI iekšējās kontroles sistēmu liecina, ka kopumā ir izveidota iekšējās kontroles sistēma, tā darbojas un tiek pilnveidota un uzlabota, saskaņā ar Tieslietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas ieteikumiem.

Saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā 2009. – 2013.gadam noteiktajām prasībām, DVI veica regulāru Pretkorupcijas plāna pasākumu ieviešanu un uzraudzību, kas vērsti uz interešu konflikta novēršanu DVI darbinieku darbībā.

2.5. DVI stratēģijas ieviešanas novērtējums

DVI stratēģija 2008.-2010.gadam tika izstrādāta jau 2007.gadā, kad ekonomiskā krīze nebija ietekmējusi valsts pārvaldes institūciju darbu un ekonomisko stāvokli valstī kopumā. Tādēļ ne visi DVI stratēģijā iekļautie mērķi tika sasniegti pilnībā. Ņemot vērā grozījumus Informācijas atklātības likumā, kopš 2009.gada 1.jūlija DVI vairs neuzrauga Informācijas atklātības likuma uzraudzību, kā arī neveic vairākas citas funkcijas (skatīt DVI 2009.gada publisko pārskatu).

DVI darbības stratēģijā noteiktie mērķi:

1. Veicināt labu datu apstrādes praksi, nodrošinot normatīvo aktu datu aizsardzības jomā ievērošanu;
2. Nodrošināt pilnvērtīgu personas datu aizsardzības uzraudzību, atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma un Eiropas Savienības prasībām;
3. Izveidot DVI kā uzticamu un kompetentu palīgu privātuma aizsardzības jomā;
4. Paaugstināt efektivitāti un kvalitāti, veicot DVI deleģēto funkciju izpildi;
5. DVI deleģēto starptautisko funkciju efektīva izpilde.

DVI stratēģijā noteiktie galvenie īstenojamiem uzdevumi:

- Personas datu apstrādes reģistrēšana un pirmsreģistrācijas pārbaudes veikšana.
- Personas datu aizsardzības uzraudzība.
- Personas datu apstrādes speciālistu apmācības un eksaminēšanas nodrošināšana.
- Sūdzību izskatīšana un lēmumu pieņemšana, kas saistīti ar personas datu aizsardzību.
- Personas datu aizsardzības pakāpes novērtēšana un rakstveida piekrišanas sniegšana personas datu nodošanai; darbību ierosināšana un veikšana, kas vērstas uz efektīvāku personas datu aizsardzību un atzinumu sniegšana par valsts un pašvaldību institūciju veidojamo personas datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām.
- Pārbažu veikšana, lai noteiktu personas datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

- Administratīvo sodu uzlikšana par pārkāpumiem personas datu apstrādē likumā noteiktajā kārtībā.
- Lēmuma pieņemšana kopīgi ar Latvijas Valsts arhīvu ģenerāldirekciju par personas datu apstrādes nodošanu valsts arhīviem glabāšanā.
- Informācijas atklātības likuma uzraudzības nodrošināšana un vienotu informācijas atklātības principu ieviešana.
- Uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditācija un to darbības uzraudzība.
- Informācijas sabiedrības pakalpojumu aprites elektronisko komunikāciju nozarē attiecībā uz personu datu aizsardzību uzraudzība un statistiskās informācijas apkopošana.
- Informācijas pieejamības nodrošināšana par datu apstrādi tiesību sargājošo iestāžu jomā.

Kopumā izvērtējot DVI stratēģijā noteikto mērķu izpildi, DVI nodrošina personas datu aizsardzības uzraudzību, taču ierobežotā finansējuma dēļ DVI nepiedalās vairākos ES un starptautiska līmeņa pasākumos, kur tiek skatīti aktuālākie personas datu aizsardzības jautājumi, kā arī ir ierobežotas iespējas darbinieku kapacitātes celšanai. Savukārt stratēģijas īstenošanas laikā novērojama padziļinātāka indivīdu izpratne par datu aizsardzības jautājumiem, kā rezultātā ir iespējams savlaicīgi novērst datu aizsardzības pārkāpumus. Pēdējo divu gadu laikā iedzīvotāji aktīvāk uzdod jautājumus pārziņiem par personas datu apstrādes mērķi, nepieciešamo datu apjomu šī mērķa sasniegšanai, tādējādi izmantojot savas datu subjekta tiesības un sekmējot personas datu aizsardzības jautājumu aktualizēšanu valstī kopumā.

III Personāls

2010.gada ietvaros DVI netika īstenota strukturāla reorganizācija, ņemot vērā to, ka 2009.gadā tika veiktas strukturālās izmaiņas, lai samazinātu DVI administratīvo pienākumu veicošo darbinieku skaitu. Vidējais nodarbināto skaits 2010.gada ietvaros – 15 darbinieki (divi darbinieki – ilgstošā prombūtnē), no tiem 11.sievietes un 4 vīrieši, vecumā no 22 līdz 69 gadiem.

2010.gadā vidējais DVI darbinieka nodarbinātības ilgums DVI bija 3,4 gadi, kas sekmē DVI funkciju savlaicīgu un profesionālu izpildi.

DVI darbinieku kapacitātes celšanai tika organizēti iekšējie DVI semināri par dažādiem datu aizsardzības jautājumiem, kā arī 2010.gada ietvaros viens DVI darbinieks apmeklēja Valsts administrācijas skolas semināru, kā arī DVI darbinieki apmeklēja Tieslietu ministrijas organizētos seminārus par dažādu normatīvo aktu piemērošanu.

Veicot ikgadējo darbinieku darbības rezultātu novērtēšanu, DVI darbinieki norādīja, ka kapacitātes celšana, apmeklējot mācību seminārus, ir būtiska darbinieka izaugsmes kontekstā. 2011.gada ietvaros DVI plāno turpināt aizsākto praksi DVI iekšējo semināru organizēšanā.

IV Komunikācija ar sabiedrību

2010.gadā Tieslietu ministrijas Administratīvā departamenta sabiedrisko attiecību speciālistes, sadarbībā ar DVI, nodrošināja informācijas sniegšanu masu saziņas līdzekļiem, pamatojoties uz DVI sagatavoto informāciju.

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Sadarbība ar masu saziņas līdzekļiem DVI notiek regulāri, ne retāk kā reizi nedēļā, jo 2010.gadā tika aktualizēti dažādi ar personas datu aizsardzību saistīti jautājumi.

Visbiežāk DVI viedokli par dažādiem praktiskiem personas datu aizsardzības jautājumiem lūdza TV3 raidījuma „BezTabu” un telekompānijas LNT žurnālisti, kā arī interneta informatīvie ziņu portāli, ar lūgumu skaidrot, kā konkrētam indivīdam rīkoties dažādās ar personas datu aizsardzību saistītās situācijās. Pamatojoties uz masu saziņas līdzekļu sniegto informāciju, DVI 2010.gada ietvaros uzsāka vairākas administratīvā pārkāpuma lietas.

Aktuālākā informācija par DVI īstenojamajām funkcijām un aktualitātēm personas datu aizsardzības joma tiek publicēta DVI Interneta mājas lapā – www.dvi.gov.lv.

DVI darbinieki katru darba dienu laika posmā no 14:00-16:00 sniedz konsultācijas pa tālruni, skaidrojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma normas un informējot, kā risināt konkrētā indivīda problēmu, kas saistīta ar iespējamo personas datu aizsardzības pārkāpumu. Telefonkonsultācijas tiek sniegtas arī pārziņiem par personas datu apstrādes reģistrēšanu DVI. Kopumā DVI 2010.gadā sniedza 3699 telefonkonsultācijas, kā arī tika sniegtas konsultācijas klātienē.

Lai skaidrotu dažādus personas datu aizsardzības aspektus, DVI katru gadu izstrādā informatīvas rekomendācijas. 2010.gadā DVI izstrādāja rekomendāciju „Personas datu apstrāde tiešsaistes sociālajos tīklos”. Rekomendācijas mērķis ir vērst sabiedrības uzmanību uz tiešsaistes sociālās tīklošanās aspektiem interneta vidē, lai nodrošinātu savu un citu personu personas datu aizsardzību. Rekomendācijas mērķauditorija – tiešsaistes sociālo tīklu lietotāji. Rekomendācijas publicētas DVI Interneta mājas lapā (skatīt - www.dvi.gov.lv/fpda/). 2011.gadā plānots izstrādāt rekomendāciju par bērnu datu aizsardzību skolās.

2010.gadā tika organizēti 4 informatīvie semināri par datu aizsardzības jautājumiem, tai skaitā seminārs profesionālo izglītības iestāžu vadītājiem, skolēniem, kas padziļināti apgūst mācību priekšmetus informāciju tehnoloģiju jomā.

2010.gada 28.janvārī organizēja Eiropas datu aizsardzības dienai veltītus pasākumus, aicinot iedzīvotājus aizsargāt savus datus un izvērtēt savu datu nodošanas nepieciešamību (piemēram, norādot uz riskiem interneta vidē). Eiropas datu aizsardzības diena ir ikgadēja sabiedrības informēšanai veltīta diena par personas datu aizsardzības aspektiem, kas tiek atzīmēta visās Eiropas valstīs, kā arī ASV un Kanādā.

Lai sniegtu skaidrojumu par 2010.gada ietvaros skatītajām lietām, DVI 2010.gada pārskata 4.2.nodaļā ir apkopojusi aktuālākās skatītās personas datu aizsardzības lietas.

4.2. Atzinumi un skaidrojumi

Par personas datu apstrādi, uzņemot filmu

DVI, pamatojoties uz fiziskas personas iesniegumu, veica pārbaudi par rīcības atbilstību FPDAL, filmas „K” fragmentos bez personas piekrišanas izmantojot personas vizuālo attēlu, kā arī personas vārdu un uzvārdu.

DVI konstatēja, ka personas vizuālā attēla, kā arī personas vārda un uzvārda izmantošana filmas „K” fragmentos ir uzskatāma par personas datu apstrādi FPDAL 2.panta 3.un 4.punkta izpratnē, un tā ir jāveic atbilstoši FPDAL. Saskaņā ar FPDAL personas datu apstrāde ir tiesiska, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem, piemēram, ja ir datu subjekta piekrišana (FPDAL 7.panta 1.punkts), ja datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām, vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu (FPDAL 7.panta 2.punkts). Savukārt Reklāmas likuma 4.panta otrās daļas 4.punkts nosaka, ka reklāmā aizliegts attēlot, izmantot vai citādi pieminēt fizisko personu (kā privātpersonu vai kā amatpersonu) vai tā īpašumu bez šīs personas piekrišanas. Tādējādi DVI konstatēja, ka attiecībā uz personas datu izmantošanu reklāmā vienīgais iespējamais tiesiskais pamats varētu būt FPDAL 7.panta 1.punkts.

Lai DVI varētu izvērtēt filmas „K” fragmentos izmantoto personas datu atbilstību FPDAL, tā lūdza Patērētāju tiesību aizsardzības centru savas kompetences ietvaros sniegt viedokli, vai filmas „K” fragmenti ir atzīstami par filmas „K” reklāmu Reklāmas likuma 1.panta izpratnē. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, atbildot uz Inspekcijas lūgumu, norādīja, ka filmas „K” fragmenti nav atzīstami par reklāmu filmai „K” Reklāmas likuma 1.panta izpratnē, jo filmas „K” fragmenti satur tikai filmas „K” kadrus, nesniedzot nekādu papildinformāciju par konkrēto filmu, kas norādītu uz nolūku to reklamēt. Ņemot vērā to, ka filmas „K” fragmentus nevar uzskatīt par reklāmu Reklāmas likuma 1.panta izpratnē, Inspekcija konstatēja, ka attiecībā uz fiziskās personas datu

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

izmantošanu filmas „K” fragmentos nevar piemērot Reklāmas likumu, un līdz ar to nevar piemērot nosacījumu, ka attiecībā uz šādu personas datu apstrādi vienīgais iespējamais tiesiskais pamats ir personas piekrišana (FPDAL 7.panta 1.punkts).

FPDAL 5.pants nosaka, ka FPDAL 7., 8., 9. un 11.pants netiek piemērots, ja personas dati ir apstrādāti mākslinieciskām vajadzībām. Ievērojot to, ka ārējos normatīvajos aktos nav noteiks, kas ir uzskatāmas par mākslinieciskām vajadzībām, Inspekcija, lai varētu izvērtēt filmas „K” fragmentos izmantoto personas datu atbilstību FPDAL, lūdza Kultūras ministriju savas kompetences ietvaros sniegt viedokli, vai filmas „K” fragmentus var uzskatīt par mākslu vai mākslas darbu. Kultūras ministrija Inspekcijai norādīja, ka filmas „K” fragmenti atzīstami par audiovizuālu darbu Autortiesību likuma izpratnē, ja vien tajā ieguldīta autoru jaunrade. Ievērojot to, ka ar autortiesībām aizsargāts darbs ir autora radošās darbības rezultāts literatūras, zinātnes vai mākslas jomā neatkarīgi no tā izpausmes veida, formas un vērtības, Kultūras ministrija uzskatīja, ka filmas „K” fragmentus varētu uzskatīt par mākslas darbu. Ievērojot to, ka filmas „K” fragmentus var uzskatīt par mākslas darbu, Inspekcija konstatēja, ka attiecībā uz fiziskas personas datu izmantošanu filmas „K” fragmentos ir piemērojams FPDAL 5.pantā noteiktais nosacījums - ka attiecībā uz šādu personas datu apstrādi nav jānodrošina FPDAL 7.pantā noteiktais tiesiskais pamats. Tādējādi DVI konstatēja, ka, filmas „K” fragmentos bez personas piekrišanas izmantojot tās vizuālo attēlu, kā arī vārdu un uzvārdu, nav pārkāpts FPDAL 7.pants.

Vienlaicīgi DVI konstatēja, ka neskatoties uz to, vai personai, kura veic personas datu apstrādi, ir vai nav jāievēro FPDAL 7.pants, tai, veicot personas datu apstrādi, ir jāievēro arī FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts, saskaņā ar kuru personas datus drīkst apstrādāt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Līdz ar to, lai personas datu apstrāde būtu atbilstoša FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktam, ir jābūt konkrētam mērķim, kura sasniegšanai ir nepieciešama personas datu apstrāde, un personas datus, kas jau ir iegūti un izmantoti vienam mērķim, nedrīkst atkārtoti izmantot citam mērķim.

Ievērojot to, ka iesniedzēja personas dati (*fotogrāfija, audiovizuālais attēls, vārds un uzvārds, kuri bija ietverti filmas „K” fragmentos*) sākotnēji tika apstrādāti žurnālistiskām vajadzībām (*sākotnēji fotogrāfija publicēta žurnālā „R”, savukārt audiovizuālais attēls, vārds un uzvārds iegūts, veidojot video reportāžu raidījuma ietvaros*), DVI konstatēja, ka atkārtoti izmantojot iepriekš minētos personas datus citam mērķim – mākslinieciskām vajadzībām - *filmas „K” veidošanai* - ir pārkāpts FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts.

Par paziņojuma par ierašanos pie darba devēja publicēšanu laikrakstā

DVI rīcībā esošā informācija liecināja, ka laikrakstā tika publicēts paziņojums, ka aģentūra „T” aicina personu A un personu B paziņojuma norādītajā datumā un laikā ierasties pie darba devēja (turpmāk – Paziņojums). Paziņojums ietvēra personas A un personas B vārdu, uzvārdu, personas kodu un informāciju, ka aģentūra „T” ir personas A un B darba devējs. Ievērojot iepriekš minēto, DVI veica pārbaudi par šādas rīcības atbilstību FPDAL.

Saskaņā ar FPDAL 2.panta 3. un 4.punktu personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu, un personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu, izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu. Tādējādi personas A un personas B vārda, uzvārda, personas koda un informācijas, ka aģentūra „T” ir viņu darba devējs, publicēšana laikrakstā ir personas A un personas B personas datu apstrāde, un tā ir jāveic atbilstoši FPDAL.

Saskaņā ar FPDAL personas datu apstrāde ir tiesiska, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Kā arī papildus tiesiskā pamata nodrošināšanai ir jāievēro FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts, saskaņā ar kuru personas datus drīkst apstrādāt tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tikai tādā apjomā un veidā, kāds ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai. Līdz ar to pirms personas datu apstrādes veikšanas ir jāizvērtē, vai mērķi vispār var sasniegt, apstrādājot personas datus, un vai mērķi nevar sasniegt, apstrādājot datu subjekta personas datus mazākā apjomā vai citā veidā, vai arī vispār tos neapstrādājot.

DVI rīcībā esošā informācija liecināja, ka aģentūra „T” izdeva rīkojumu Nr.1 un rīkojumu Nr.2., ar kuru persona A un personas B iepazīnās, apliecinot to ar savu parakstu. Rīkojumā Nr.1 un rīkojumā Nr.2 personai A un personai B tika noteikta dīkstāve, kā arī tika noteikts, ka turpmākie aģentūras „T” paziņojumi par izmaiņām personas A un personas B darba attiecībās tiks sūtīti pa pastu ierakstītas korespondences veidā uz personas A un personas B norādīto un šajos rīkojumos ietvertu dzīvesvietas adresi. Tādējādi DVI no iepriekš minētā secināja, ka persona A un persona B vienojās ar aģentūru „T” par veidu, kādā viņiem turpmāk tiks paziņota informācija par izmaiņām viņu darba tiesiskajās attiecībās ar aģentūru „T”. Līdz ar to DVI konstatēja, ka gan aģentūrai „T”, gan personai A, gan personai B šī vienošanās bija saistoša.

Aģentūra „T” paskaidroja DVI, ka aģentūra „T” Paziņojumu publicēja, jo persona A un persona B nesaņēma viņiem adresētās vēstules par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, kas šīm personām tika nosūtītas ierakstītu pasta sūtījumu veidā, kā arī tāpēc, ka persona A un persona B neieradās aģentūrā „T” pēc tam, kad

viņiem divreiz pasta kastē tika atstāts uzaicinājums ierasties pie darba devēja. Tomēr aģentūras „T” adresētajam paskaidrojumam DVI pievienotie dokumenti (*Latvijas pasta paziņojumu par saņemšanu/piegādi/izmaksu/reģistrēšanu kopijas*) liecināja, ka persona A un persona B saņēma viņiem adresētās aģentūras „T” vēstules par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, kuras viņiem tika nosūtītas ierakstītu sūtījuma veidā.

DVI konstatēja, ka darba tiesisko attiecību regulējošie vai citi ārējie normatīvie akti neuzliek par pienākumu vai nepiešķir tiesības darba devējam laikrakstā publicēt paziņojumu, ar kuru darba ņēmējs tiek uzaicināts pie darba devēja. Turklāt aģentūra „T” vienojās ar personu A un personu B par veidu, kādā viņiem turpmāk tiks paziņota informācija par darba tiesiskajām attiecībām, tas ir, šāda informācija tiks nosūtīta ierakstītu sūtījumu veidā. Tādējādi DVI uzskatīja, ka visi pārējie informācijas paziņošanas veidi par turpmākajām darba tiesiskajām attiecībām, tai skaitā uzaicinājuma atstāšana pasta kastē un Paziņojuma publicēšana laikrakstā personai A un personai B nebija saistoši, un aģentūrai „T” nebija pienākums veikt iepriekš minētās darbības, jo aģentūra „T” savu pienākumu bija izpildījusi, nosūtot ierakstītu pasta sūtījumu.

DVI konstatēja, ka aģentūras „T” veiktā personas datu apstrāde, publicējot Paziņojumu laikrakstā, nebija nepieciešama tā mērķa sasniegšanai, kura dēļ Paziņojums tika publicēts. Ievērojot iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka aģentūra „T” publicēja Paziņojumu laikrakstā, nepastāvot nevienam no FPDAL 7.pantā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem un neievērojot FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu.

Par informācijas par darbinieka atstādināšanu no darba pienākumu veikšanas publicēšanu laikrakstā

DVI konstatēja, ka SIA „D” laikrakstā „M” publicēja sludinājumu ar tekstu, ka SIA „D” informē, ka SIA „D” struktūrvienība pilsētā V uz laiku ir slēgta sakarā ar darbinieka J.K. (*norādot šī darbinieka pilnu vārdu un uzvārdu*) atstādināšanu no darba pienākumu veikšanas un steidzami tiek meklēts jauns darbinieks darbam SIA „D” struktūrvienībā” (turpmāk – Sludinājums). Tādējādi no iepriekš minētā izrietēja, ka Sludinājums ietvēra informāciju, ka J.K. ir SIA „D” darbinieks un ka viņš ir atstādināts no darba pienākumu veikšanas (turpmāk – Informācija). Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI veica pārbaudi par rīcības, publicējot Informāciju laikrakstā „M”, atbilstību FPDAL.

DVI konstatēja, ka Informācija ir J.K. personas dati FPDAL 2.panta 3.punkta izpratnē, un Informācijas publicēšana laikrakstā „M” Sludinājuma ietvaros ir J.K. personas datu apstrāde FPDAL 2.panta 4.punkta izpratnē. Savukārt SIA „D” atbilstoši FPDAL 2.panta 9.punktam ir uzskatāma par iepriekš minētās J.K.

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

personas datu apstrādes pārzini, un līdz ar to SIA „D” ir atbildīga, lai tās veiktā personas datu apstrāde būtu atbilstoša FPDAL, un tai ir jāspēj apliecināt un pierādīt datu subjektam un Inspekcijai tās veiktās personas datu apstrādes atbilstība FPDAL.

SIA „D” DVI paskaidroja, ka, ņemot vērā to, ka J.K. turpināja atrasties SIA „D” struktūrvienības bijušajās telpās arī pēc tam, kad J.K. tika atstādināts no amata, atteicās noņemt šo telpu logos izlīmētās SIA „D” reklāmas, telpās izvietotos SIA „D” reģistrācijas dokumentus, izteica draudus, kā arī maldināja klientus, SIA „D” nolēma publicēt Sludinājumu laikrakstā „M”, jo tikai tādā veidā bija iespējams informēt visus SIA „D” struktūrvienības klientus par to, ka J.K. nav tiesīgs pārstāvēt SIA „D”, kā arī rīkoties uzņēmuma vārdā. Līdz ar to SIA „D” uzskatīja, ka Sludinājums ietvēra pilnvarojuma atsaukumu, un ka šādā veidā SIA „D” centās aizsargāt savas un savu klientu tiesības un likumiskās intereses, savu rīcību pamatojot ar FPDAL 7.panta 5. un 6.punktu.

Izvērtējot SIA „D” norādīto mērķi - *Informācijas publicēšanas Laikrakstā bija nepieciešama, lai informētu visus SIA „D” struktūrvienības klientus par to, ka J.K. nav tiesīgs pārstāvēt SIA „D” un rīkoties SIA „D” vārdā* – DVI konstatēja, ka Laikrakstā netika publicēta informācija, ka J.K. nav tiesīgs pārstāvēt SIA „D” un rīkoties SIA „D” vārdā, bet tika publicēta informācija, ka J.K. ir atstādināts no darba pienākumu veikšanas. Darba likuma 58.panta pirmā daļa nosaka, ka atstādināšana no darba ir ar darba devēja rakstveida rīkojumu noteikts pagaidu aizliegums darbiniekam atrasties darba vietā un veikt darbu, par atstādināšanas laiku viņam neizmaksājot darba samaksu. Līdz ar to DVI uzskatīja, ka darbinieka atstādināšana no darba pienākumu veikšanas nenozīmē, ka darba devējs vienlaicīgi arī atsauc šim darbiniekam izdoto pilnvaru. Turklāt saskaņā ar Darba likuma 58.panta trešo daļu darba devējam ir tiesības atstādināt darbinieku no darba, ja šis darbinieks, veicot darbu vai arī atrodoties darba vietā, ir alkohola, narkotiku vai toksiska reibuma stāvoklī, kā arī citos gadījumos, kad darbinieka neatstādināšana no darba var kaitēt viņa paša vai trešo personu drošībai un veselībai, kā arī darba devēja vai trešo personu pamatotām interesēm. Tādējādi DVI konstatēja, ka publicējot informāciju, ka J.K. ir atstādināts no darba pienākumu veikšanas, netiešā veidā tika publicēta arī papildu informācija par J.K., piemēram, ka viņš, veicot darbu vai arī atrodoties darba vietā, iespējams ir bijis alkohola, narkotiku vai toksiska reibuma stāvoklī, un šādas informācijas publicēšana nebija nepieciešama SIA „D” norādītā mērķa sasniegšanai.

DVI uzskatīja, ka sasniegt SIA „D” norādīto mērķi un realizēt savu klientu tiesības un likumiskās intereses SIA „D” varēja, neapstrādājot (nepublicējot) J.K. personas datus, piemēram, publicējot Sludinājumā informāciju, ka SIA „D” struktūrvienība uz laiku ir slēgta, ka tajā SIA „D” vārdā netiek veikta nekāda

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

darbība un ka pilsētā V neviena persona vairs nav tiesīga pārstāvēt SIA „D” vai arī, ka tikai konkrētas personas ir tiesīgas pārstāvēt SIA „D”. Līdz ar to DVI konstatēja, ka Sabiedrība, publicējot Informāciju Sludinājuma ietvaros, neievēroja FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktu – Informācijas publicēšana nebija nepieciešama Sabiedrības norādītā mērķa sasniegšanai.

Par personas datu apstrādi, izpaužot informāciju par parādsaistībām par namu apsaimniekošanu un sniegtajiem pakalpojumiem

DVI rīcībā esošā informācija liecināja, ka SIA „R” tās pārvaldīto dzīvojamo namu iedzīvotāju pasta kastēs ievietoja informāciju par šo namu dzīvokļu īpašnieku parādsaistībām par nama apsaimniekošanu un sniegtajiem pakalpojumiem, norādot nama, dzīvokļa numuru un parāda apmēru (turpmāk – Rīcība).

No FPDAL 2.panta 3.punktā minētās personas datu definīcijas izriet, ka personas dati ir tāda informācija, saskaņā ar kuru fiziskā persona jau ir identificēta, gan arī tāda informācija, pēc kuras personu ir iespējams identificēt, kaut arī tas vēl nav izdarīts. Līdz ar to informācija ir atzīstama par personas datiem FPDAL 2.panta 3.punkta izpratnē arī tādā gadījumā, ja personas identificēšanai ir nepieciešams veikt vēl kādas papildu darbības (piemēram, iegūt informāciju no Zemesgrāmatu nodaļas) vai izmantot jau rīcībā esošo informāciju (piemēram, nama iedzīvotājiem ir zināms, kurām personām pieder blakus esošie dzīvokļi). Turklāt atbilstoši darba grupas personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi, kas izveidota, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 1995.gada 24.oktobra direktīvas 95/46/EK „Par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti” 29.pantu, atzinumā Nr.4/2007 par „personas datu” jēdzienu (*Opinion 4/2007 on the concept of personal data*) ietvertajiem secinājumiem, lai informāciju varētu uzskatīt par personas datiem, ir nepieciešams konstatēt vienu no turpmāk minētajiem nosacījumiem:

1) informācija ir par konkrētu personu, neatkarīgi no informācijas izmantošanas mērķa vai ietekmes, kāda šai informācijai ir uz šo personu (satura nosacījums);

2) informāciju izmanto vai to ir iespējams izmantot ar mērķi novērtēt vai ietekmēt indivīdu, viņa statusu vai uzvedību; ja informācijas izmantošanas mērķis ir fiziskas personas identificēšana, tad tā ir izmantojama, piemērojot personas datu aizsardzības noteikumus (mērķa nosacījums);

3) informācijas izmantošanas rezultātā ir iespējams ietekmēt konkrētas personas tiesības un intereses; šajā gadījumā nav nepieciešams, lai iespējamais rezultāts būtu ar plaša mēroga ietekmi, pietiekami, ja šādu datu apstrādes rezultātā citas personas sāk savādāk attiekties pret indivīdu (rezultāta nosacījums).

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

DVI konstatēja, ka, veicot Rīcību, SIA „R” norādīja konkrētu dzīvokļu adreses, tai skaitā dzīvokļu numurus, kuru īpašniekiem ir parādsaistības par nama apsaimniekošanu un sniegtajiem pakalpojumiem. Personu, kurai pieder nekustamais īpašums, pēc nekustamā īpašuma adreses var identificēt viņa kaimiņi un citi dzīvojamās mājas iedzīvotāji, kā arī citas personas, kurām ir zināma konkrētās personas piederošā nekustamā īpašuma adrese vai atrašanās vieta, vai kurām ir iespējams pēc nekustamā īpašuma adreses identificēt šī nekustamā īpašuma īpašnieku. Līdz ar to DVI konstatēja, ka Rīcības rezultātā tika izplatīta informācija par konkrētām personām, un tādējādi izpildās satura nosacījums, lai izplatīto informāciju varētu uzskatīt par personas datiem. Turklāt, ievērojot to, ka Inspekcija saņēma vairākas sūdzības par SIA „R” Rīcību no personām, par kurām, veicot Rīcību, informācija tika izplatīta, secināms, ka izplatītās informācijas rezultātā tika ietekmētas konkrētu personu tiesības un tiesiskās intereses. Līdz ar to izpildās arī rezultāta nosacījums, lai Rīcības rezultātā izplatīto informāciju varētu uzskatīt par personas datiem FPDAL 2.panta 3.punkta izpratnē.

Ievērojot iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka Rīcība ir personas datu (informācijas, ka identificējama fiziska persona ir parādā noteiktu summu par nama apsaimniekošanu un sniegtajiem pakalpojumiem) apstrāde (izpaušana) FPDAL 2.panta 3. un 4.punkta izpratnē, un tā ir jāveic atbilstoši FPDAL.

SIA „R” DVI paskaidroja, ka neskatoties uz veiktajām parādu piedziņas darbībām, SIA „R” konstatēja, ka iedzīvotāju maksāšanas disciplīna nav apmierinoša un ietekmē SIA „R” iespējas norēķināties ar pakalpojumu sniedzējiem, kam savukārt var sekot siltumenerģijas piegādes pilnīga vai daļēja pārtraukšana. Ņemot vērā to, ka siltumenerģijas piegādes pārtraukšana attiecas uz ikvienu mājas dzīvokļa īpašnieku vai īrnieku, un to intereses var tikt skartas, SIA „R” bija jāveic Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtajā daļā noteiktās darbības un tādējādi Rīcības mērķis bija informēt iedzīvotājus par iespējamu siltumenerģijas piegādes pārtraukšanu un konkrētu mājas iedzīvotāju bezdarbību (norēķinu neveikšanu), kā rezultātā var notikt minētā siltumenerģijas padeves pārtraukšana. SIA „R” norādīja, ka Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturta daļa nenosaka tiesības, bet gan uzliek par pienākumu (imperatīva norma) pārvaldniekam informēt dzīvokļu īpašnieku, kas nepieļauj SIA „R” rīcības brīvību un iepriekš minētā tiesību norma nenosaka, ka informēšanas pienākums pārvaldniekam ir jāpilda vienīgi pēc iedzīvotāju pieprasījuma saņemšanas. Līdz ar to SIA „R” uzskatīja, ka Rīcības tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 3.punkts (datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai).

DVI norādīja, ka personas datu apstrāde var būt pamatota ar FPDAL 7.panta 3.punktu tikai tad, ja kāds cits ārējais normatīvais akts paredz pārzinim pienākumu veikt konkrēto darbību vai arī ja ārējā normatīvajā aktā noteikto darbību nevar

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

veikt savādāk, kā tikai veicot konkrēto personas datu apstrādi. Piemēram, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir FPDAL 7.panta 3.punkts iestāžu amatpersonu vārdu, uzvārdu, amatu un izmaksātā atalgojuma summu publicēšana šīs iestādes Interneta mājas lapā, jo tieši šādu personas datu apstrādes veidu un apjomu paredz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 92.panta otrā daļa. Savukārt Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtā daļa (*šā likuma 14.panta ceturtās daļas redakcija, kas bija spēkā Rīcības veikšanas brīdī noteica, ka pārvaldnieka pienākums ir informēt dzīvokļu īpašniekus par atsevišķa dzīvokļa īpašnieka darbību vai bezdarbību, kas saistīta ar viņa dzīvokļa īpašumu un ietekmē vai var ietekmēt citu dzīvokļu īpašnieku intereses*) neparedz personas datu izpaušanu, bet paredz informācijas izpaušanu, kā arī šī norma neparedz personas datu izpaušanu bez pieprasījuma.

Turklāt, lai saskaņā ar FPDAL personas datu apstrāde būtu tiesiska, nepietiek nodrošināt tikai FPDAL atbilstošu tiesisko pamatu, bet ir jāievēro arī citi FPDAL panti, tai skaitā FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts. FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punkts paredz, ka personas datu apstrādi drīkst veikt tikai tad, ja ir konkrēts mērķis, kura sasniegšanai personas datu apstrāde ir nepieciešama, un pamatojums tam, ka noteiktais mērķis nevar tikt sasniegts ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežo personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību, attiecībā uz fiziskās personas datu apstrādi. Tādējādi jebkura personas datu apstrāde, t.sk. normatīvajos aktos noteiktā, ir jāveic atbilstošā apjomā un nosakot atbilstošu apstrādes kārtību, kas nepieciešama konkrēta mērķa sasniegšanai.

DVI piekrīt, ka dzīvokļa īpašnieka bezdarbība, nemaksājot par apsaimniekošanu un pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma uzturēšanu, var ietekmēt citu dzīvokļu intereses. Tomēr, Inspekcija norādīja, ka Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtās daļas mērķis ir bijis noteikt, lai pārvaldnieks citus dzīvokļu īpašniekus informētu par kāda cita dzīvokļa īpašnieka darbību vai bezdarbību, nevis par dzīvokļa īpašnieku, kurš veicis šo darbību vai bezdarbību, kas saistīta ar viņa dzīvokļa īpašumu un ietekmē vai var ietekmēt citu dzīvokļu īpašnieku intereses (turpmāk – Darbība vai bezdarbība).

No Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtās daļas izriet, ka šī panta mērķis ir dzīvokļu īpašnieku informēšana par darbību vai bezdarbību. Savukārt, ievērojot FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto, personas datu apstrādes mērķis nevar būt personas datu apstrāde (šajā gadījumā informēšana), bet ir jābūt konkrētam mērķim, kura sasniegšanai ir nepieciešams veikt personas datu apstrādi (piemēram, informēšanu). Ņemot vērā iepriekš minēto un to, ka Rīcības mērķis bija Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtajā daļā noteiktā pienākuma izpilde, DVI konstatēja, ka Rīcībai nepastāvēja tiesisks mērķis, un līdz

ar to informācija par Darbību vai bezdarbību tika sniegta visiem dzīvokļu īpašniekiem, neatkarīgi no tā, vai viņiem tā bija vai nebija nepieciešama.

Turklāt DVI norādīja, ka Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtā daļa paredz pārvaldnieka pienākumu informēt pārējo dzīvokļu īpašniekus par kāda cita atsevišķa dzīvokļa īpašnieka darbību vai bezdarbību. Apstāklis, ka kāda persona ir konkrētā dzīvokļa īpašnieks, nenodrošina, ka šis īpašnieks patiešām dzīvo konkrētajā dzīvoklī un ka šajā dzīvoklī nedzīvo arī citas personas, piemēram, dzīvokļa īpašnieka ģimenes locekļi vai īrnieki. Līdz ar to DVI konstatēja, ka SIA „R”, ievietojot informāciju par SIA „R” pārvaldīto dzīvojamo namu dzīvokļu īpašnieku parādsaistībām par nama apsaimniekošanu un sniegtajiem pakalpojumiem šo namu iedzīvotāju pasta kastēs, nevarēja sasniegt Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 14.panta ceturtajā daļā paredzēto mērķi - informēt tieši dzīvokļa īpašniekus par Darbību vai bezdarbību.

Vienlaicīgi DVI norādīja, ka SIA „R” norādīto mērķi varēja sasniegt citos veidos:

1) sākotnēji SIA „R” pārvaldīto dzīvojamo namu dzīvokļu īpašniekus informēt par to, ka attiecīgajam dzīvojamajam namam var tikt pārtraukta siltumenerģijas piegāde, jo atsevišķu dzīvokļu īpašniekiem ir parāds apsaimniekošanu un pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma uzturēšanu, un tikai pēc tam, kad SIA „R” saņem konkrēta dzīvokļa īpašnieka vai īpašnieku pieprasījumu, sniegt šim īpašniekam vai īpašniekiem informāciju par to, kura tieši dzīvokļa īpašnieks vai īpašnieki ir parādā par apsaimniekošanu un pakalpojumiem, kuru bezdarbības dēļ pārējiem dzīvokļiem var tikt pārtraukta siltumenerģijas piegāde;

2) informāciju par to, tieši kuru dzīvokļu īpašnieki ir parādā par apsaimniekošanu un pakalpojumiem, SIA „R”, saņemot attiecīgu pieprasījumu no dzīvokļu īpašniekiem, varēja izpaust saskaņā ar likuma „Par dzīvokļa īpašumu” 27.¹pantu sasauktajā dzīvokļu īpašnieku kopsapulces laikā (*pārliecinoties, ka tajā piedalās tikai dzīvokļu īpašnieki vai viņu pilnvarotie pārstāvji, un tādējādi nodrošinot, ka informācija tiks izpausta tikai dzīvokļu īpašniekiem un netiks izpausta trešajām personām*), lai dzīvokļu īpašnieki kopīgi varētu lemt par tālāko rīcību šajā situācijā.

Izvērtējot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā arī SIA „R” argumentus, DVI konstatēja, ka Rīcībai nepastāvēja neviens no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem un tā nebija atbilstoša FPDAL 10.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam (*nebija atbilstoša paredzētajam mērķim un netika veikta šim mērķim nepieciešamajā apjomā*).

Par ārstniecības iestādes rīcību, nodod personas datus trešajai personai

Saskaņā ar DVI rīcībā esošo informāciju slimnīca izsniedza personai A izrakstu no personas B stacionārās/ambulatorās pacienta medicīniskās kartes, kurš ietvēra personas B vārdu, uzvārdu, personas kodu, adresi, informāciju par viņas veselību, par personas B dzemdībām, ka persona A piedalījās personas B dzemdībās, kā arī ietvēra informāciju par personas B bērnu (*informācija, ka piedzima puika, kura māte ir persona B, informācija par šī bērna svaru un garumu*) (turpmāk – Izraksts).

DVI konstatēja, ka Izrakstā ietvertā informācija ir uzskatāma par personas B un viņas bērna personas datiem, tai skaitā sensitīviem personas datiem (*informācija par personas B veselību*) FPDAL 2.panta 3. un 8.punkta izpratnē. Savukārt Izrakstā ietverto personas B un viņas bērna personas datu nodošana trešajai personai – personai A, izsniedzot viņam Izrakstu, saskaņā ar FPDAL 2.panta 4.punktu ir personas datu, tai skaitā sensitīvo personas datu apstrāde, kas ir jāveic atbilstoši FPDAL.

Saskaņā ar FPDAL personas datu apstrāde ir atļauta, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Savukārt FPDAL 11.pants nosaka, ka sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot šajā pantā minētos gadījumus.

Slimnīca DVI paskaidroja, ka ziņas par personu B personai A tika sniegtas atbilstoši noslēgtā pacientes aprūpes līguma nosacījumiem un saskaņā ar personas B piekrišanu, kas apliecināta ar pacientes parakstu dzemdību vēsturē.

DVI norādīja, ka, lai varētu atzīt, ka personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir personas piekrišana (FPDAL 7.panta 1.punkts vai FPDAL 11.panta 1.punkts), šai piekrišanai ir jābūt atbilstošai FPDAL 2.panta 2.punktam. Konkrētajā gadījumā personas B un viņas bērna personas datu, tai skaitā sensitīvo personas datu apstrāde varēja būt tiesiski pamatota ar FPDAL 7.panta 1.punktu un FPDAL 11.panta 1.punktu, ja persona B būtu brīvi un nepārprotami rakstiski atļāvusi personai A vai kādai citai trešajai personai saņemt tieši Izrakstu un ja pirms šādas piekrišanas došanas viņai būtu sniegta FPDAL 8.pantā noteiktā informācija.

Starp personu B un slimnīcu noslēgtā pacientes aprūpes līguma noteikums nosaka, ka tikai ar pacientes piekrišanu pacientes laulātajam, vecākiem un citiem tuvākajiem radniekiem vai likumīgajam pārstāvim (aizgādņim, aizbildnim), viņiem saprotamā veidā no ārstējošā ārsta un citām slimnīcas ārstniecības personām to kompetences līmenī ir tiesības saņemt informāciju par pacientes diagnozi, grūtniecības un dzemdību vadīšanas plānu, prognozi, kā arī citu informāciju, kas attiecas uz pacientes ārstēšanu un/vai dzemdību vadīšanu.

DVI, izvērtējot iepriekš minēto līguma noteikumu, konstatēja, ka tas nevis atļauj sniegt ziņas par pacientu viņas laulātajam, vecākiem un citiem tuvākajiem radniekiem vai likumīgajam pārstāvim (aizgādņim, aizbildnim), bet nosaka, ka bez pacientes atsevišķas piekrišanas informāciju par viņas diagnozi, grūtniecības un dzemdību vadīšanas plānu, prognozi, kā arī citu informāciju, kas attiecas uz pacientes ārstēšanu un/vai dzemdību vadīšanu, nav atļauts sniegt. Kā arī DVI konstatēja, ka minētais līgums nosaka, ka izrakstīšanās dienā no slimnīcas pacientei ir tiesības saņemt izrakstu valsts valodā no medicīniskās dokumentācijas (vai ierakstu „Mātes pasē”), kurā norādītas turpmākās rekomendācijas. Līdz ar to Inspekcija norādīja, ka šis līguma punkts nosaka, ka Izrakstu ir tiesības saņemt tikai pašai pacientei.

Vienlaicīgi DVI konstatēja, ka dzemdību vēsturē ietvertā personas B atļauja sniegt ziņas par sevi nav atbilstoša FPDAL 2.panta 2.punktam un tā neapliecina, ka persona B brīvi un nepārprotami ir atļāvusi laulātajam, vecākiem un citiem tuvākajiem radniekiem vai likumīgajam pārstāvim saņemt Izrakstu. Turklāt Inspekcijas rīcībā esošā informācija neapliecināja, ka persona A ir personas B laulātais vai vecāks, vai cits tuvākais radnieks vai arī viņas likumīgais pārstāvis.

Kā arī DVI konstatēja, ka starp personu B un slimnīcu noslēgtais pacientes aprūpes līgums un dzemdību vēsture neietver personas B piekrišanu viņas bērna personas datu nodošanai personai A, savukārt Izrakstā ir iekļauti ne tikai personas B personas dati, bet arī viņas bērna personas dati. Turklāt Inspekcijas rīcībā esošā informācija liecināja, ka persona A nav personas B bērna likumiskais pārstāvis.

Nemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka slimnīca, izsniedzot personai A Izrakstu, nodeva trešajai personai (personai A) personas B un viņas bērna personas datus, tai skaitā sensitīvos personas datus, nepastāvot nevienam no FPDAL 7.panta un 11.panta nosacījumiem.

Par ārstniecības iestādes rīcību, nodod nepilngadīga bērna personas datus trešajai personai

DVI rīcībā esošā informācija liecināja, ka slimnīca izsniedza personai C izrakstu epikrīzi no stacionārā pacienta medicīniskās kartes, kas ietvēra personas D vārdu, uzvārdu, personas kodu, deklarētās dzīvesvietas adresi un informāciju par viņa veselību (turpmāk – Izraksts).

Personas D vārda, uzvārda, persona koda, adreses un informācijas par viņa veselību nodošana (*izsniedzot Izrakstu*) trešajām personām (*personai C*) ir personas D personas datu, tai skaitā sensitīvo personas datu (*informācijas par viņa veselību*), apstrāde FPDAL 2.panta 3., 4. un 8.punkta izpratnē, un tā ir jāveic atbilstoši FPDAL.

Saskaņā ar FPDAL personas datu apstrāde ir atļauta, ja pastāv kāds no FPDAL 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Savukārt FPDAL 11.pants nosaka, ka sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot šajā pantā minētos gadījumus. Papildus tam ārstniecības personām un ārstniecības iestādēm, izsniedzot informāciju par personas veselību, bija jāievēro Ārstniecības likuma 50.pants, kurš Izraksta izsniegšanas brīdī noteica, ka ziņas par pacienta ārstēšanu, slimības diagnozi un prognozi, kā arī ziņas, ko ārstniecības personas ārstniecības procesā ieguvušas par pacienta un viņa tuvāko radnieku privāto dzīvi, ir konfidenciālas.

Slimnīca DVI paskaidroja, ka nepilngadīgo personu D uz slimnīcu atveda neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde (turpmāk – NMPB) un ka viņš bija kopā ar tēvu, jo NMPB nosūtījumā ir ieraksts: „*transportēšanas laikā bērns tēvam uz rokām*”. Kā arī šajā nosūtījumā ir norādīts, ka NMPB ir izsaukusi pašvaldības policija. Ņemot vērā iepriekš minēto, slimnīca DVI norādīja, ka slimnīcai nebija pamats apšaubīt policijas un NMPB sniegto informāciju par to, ka persona C ir bērna (personas D) tēvs, un līdz ar to Izraksts tika izsniegts personai C kā personas D bērna tēvam, un Ārstniecības likuma 50.pants no Slimnīcas puses tika ievērots.

Savukārt Inspekcijas rīcībā esošā informācija neliecināja, ka persona C saskaņā ir personas D likumiskais pārstāvis (vecāks) atbilstoši Civillikuma 146.panta pirmajā daļā noteiktajam.

Veselības ministrija un NMPB paskaidroja DVI, ka NMPB primārais uzdevums ir neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšana un ka veselības aprūpes jomu regulējošajos normatīvajos aktos nav iekļauta speciāla tiesību norma, kas paredzētu NMPB pienākumu pārbaudīt pacienta pavadošās personas identitāti, savukārt attiecībā uz ārstniecības iestādēm Pacientu tiesību likuma 15.panta ceturtajā daļā ir iekļauta tiesību norma, saskaņā ar kuru personai, reģistrējoties ārstniecība iestādē vai saņemot ārstniecību, pēc ārstniecības personas pieprasījuma jāuzrāda personu apliecinošs dokuments. Arī no pašvaldības policijas saņemtā informācija neliecināja, ka pašvaldības policijai ārējie normatīvie akti noteiktu pienākumu pārliecināties par to, vai persona, kura kopā ar nepilngadīgu bērnu ar NMPB brauc uz slimnīcu, ir šī bērna likumiskais pārstāvis.

DVI, ņemot vērā iepriekš minēto un izvērtējot lietā esošo informāciju, konstatēja, ka ārstniecības persona vai iestāde nedrīkst paļauties tikai uz to informāciju, ko tai par personas identitāti vai nepilngadīgā pacienta likumisko pārstāvi sniedz NMPB, un ārstniecības personām vai iestādēm, sniedzot ziņas par pacientu, tai skaitā izsniedzot trešajām personām izrakstu no pacienta stacionārās medicīniskās kartes, pašām ir jāpārliedz par personas identitāti un pašām arī ir jāpārliedz, vai trešajai personai ir tiesības saņemt pieprasītās ziņas par pacientu.

Datu valsts inspekcijas 2010.gada publiskais pārskats

Līdz ar to DVI konstatēja, ka slimnīca, nepārliciecinoties, vai persona C ir tiesīga saņemt Izrakstu un izsniedzot personai C Izrakstu, pārkāpa FPDAL 7. un 11.pantu.

V DVI prioritātes 2011.gadam

1. Nodrošināt Direktīvas 2009/136/EK prasību attiecībā uz personas datu aizsardzības pārkāpumu ziņošanu elektronisko sakaru jomā (jauna funkcija; plānots uzsākt tās izpildi 25.04.2011.).

Pastāv risks šo funkciju neīstenot, ja netiks piešķirts attiecīgs finansējums no valsts budžeta līdzekļiem.

2. Personas datu aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzība attiecībā uz veselības informāciju un pirmsreģistrācijas pārbaužu veikšana attiecībā uz sensitīvo personas datu apstrādi šajā jomā.

3. Personas datu aizsardzības speciālistu kontrole.

4. Rekomendāciju „*Bērnu datu aizsardzība vispārējās izglītības iestādēs*” izstrāde.